

پیدا شدن عکس‌هایی از دوران قاجار در زیر زمین خانه ی جهانگرد آلمانی

۱ اردیبهشت ۱۴۰۳ ساعت ۱۶:۳۴

اختراع عکاسی در روند شرق‌شناسی تاثیر شگرفی داشت؛ سفرنامه‌ها جای خود را به آلبوم عکس‌ها دادند و این عکاسان بودند که می‌توانستند از شرق غریب سوگاتی به یادگار همراه ببرند؛ آثار ارنست هولتسر مهندس و جهانگرد آلمانی که بیشتر از شهر اصفهان ثبت شده، نیم قرن پس از مرگش در زیرزمین خانه نوه‌اش یافت شد تا گنجینه‌ای برای مطالعات تاریخی ایران شود.

عکس یکی از منابع مهم و ارزشمند در پژوهش‌های تاریخی شناخته می‌شود که با توجه به تطبیق تصویری عین به عین از واقعیت توانسته وجه استنادی خود را در میان پژوهشگران به نحوی تثبیت کرده و در شناخت و درک عمیق ما از دوره‌های تاریخی جایگاه ویژه‌ای داشته باشد.

به دلیل اشتیاق شاهان قاجار به عکاسی عمده تصاویری که از دوران توسط عکاسان ثبت شده است متمرکز بر شاهان و شاهزاده‌ها و وقایع دربار است درحالی که عکس‌های ارنست هولتسر دلیل به آلمانی جهانگرد و مهندس (Ernst Hoeltzer / ۱۸۳۵-۱۹۱۱) عدم وابستگی به دربار بر روی مردم عادی و زندگی روزمره متمرکز است. بدون شک عکس‌های هولتسر یکی از منابع ارزشمند دوره قاجار است که نقش مهمی در مطالعات مردم‌شناسی اصفهان دارد.

می‌توان گفت امروزه بخشی از شناخت سیر تطور حیات اجتماعی و فرهنگی مردم فلات مرکزی ایران مرهون تصاویر و دست‌نوشته‌های این مهندس آلمانی تلگراف‌خانه اصفهان بود که در سده سیزدهم هجری قمری به اصفهان آمده و بیش از ۳۰ سال در این شهر ماندگار شد.

هولتسر که در زمان حکومت ناصرالدین شاه قاجار به ایران آمد، حدود ۲۰ سال از عمر خود را در شهر اصفهان گذراند و با دوربین شخصی خود به عکاسی از مناظر و مردم این شهر پرداخت که اکنون یکی از مهمترین گالری‌های ارزشمند عکس‌های قدیم اصفهان و ایران را شامل می‌شود.

عکس‌های این عکاس اطلاعات بسیار زیادی از وضعیت زندگی مردم، مشاغل و آداب و رسوم آنها را در آن دوران در اختیار ما قرار می‌دهد.

وی از مردم در محیط واقعی زندگی و کارشان عکس می‌گرفت و تنها در بعضی موارد پرده‌ای ساده پشت سر آنها می‌آویخت، تا اشیاء و موضوعات زائد را از کادر عکس حذف کند، به صورتی که همین امر باعث شده است، جزئیات دقیقی از فضای اجتماعی آن زمان ثبت شود.

در میان گنجینه ارزشمند عکس های ارنست هولتسر از شهر اصفهان می توان به تصویر پل جوبی و کاخ هفت دست در اوایل حکومت قاجار، عکس قدیمی از منارجنبان، میدان نقش جهان در زمان قاجار، عکس قدیمی سی و سه پل و عکس از منزل شخصی خودش اشاره کرد.

اکنون می توان مدعی شد که به همت ارنست هولتسر اصفهان بی گمان پس از تهران که در زمان قاجار پایتخت بود، بالاترین گنجینه عکس های قاجاری را دارد.

گنجینه عکس های هولتسر برای نخستین بار در سال ۱۳۵۵ هجری شمسی، همراه با یادداشت های او در کتابی به نام ایران در یکصد و سیزده سال پیش به چاپ رسید، اما این کتاب به سرعت کمیاب شد و سرانجام در سال ۱۳۸۷ پریسا دمندان این کتاب را پس از بازسازی عکس ها و احتمالاً انجام یک گزینش در آنها، به صورت کتاب دیگری با عنوان هزار جلوه زندگی به چاپ رسانید.

احیای خانه تاریخی ارنست هولتسر در جلفای اصفهان

ارنست هولتسر در طول حیات و اقامتش در جلفای اصفهان در ۲ خانه اقامت گزید. با این وصف خانه مورد نظر، بخشی از خانه دوم هولتسر در جلفای نو است که در سال ۱۲۷۰ خورشیدی بنا شده است. این خانه در سال ۱۳۲۵ خورشیدی خریداری و در سال های آتی متاسفانه به چند قسمت تفکیک و بخش هایی از آن به تدریج فرو ریخته و ویران شد.

با این وصف بخش باقیمانده تا ۱۳۹۵ خورشیدی در مالکیت ورثه هولتسر به صورت خانه مسکونی باقی ماند. خوشبختانه در سال ۱۳۹۵ خورشیدی این بخش باقیمانده به دست یکی از اهالی خوش ذوق جلفا خریداری و طبق تصاویر باقی مانده از مجموعه عکس های ارنست هولتسر کاملاً بازسازی و مرمت شد.

با اتمام عملیات مرمت، این بنا به نام خانه تاریخی هولتسر به ثبت ملی رسیده و نگارخانه این اثر تاریخی با نمایشگاهی از تصاویر ارنست هولتسر گشایش یافت.

با گذشت دو سال از افتتاح خانه تاریخی هولتسر، این مجموعه به عنوان نگارخانه و مرکز فروش صنایع دستی به فعالیت خود ادامه داده و جزو مکان های مورد علاقه گردشگران و شهروندان اصفهانی به خصوص ساکنان جلفا است.

کتاب هزار جلوه زندگی

کتاب هزار جلوه زندگی در برگزیده عکس هایی از عهد ناصری می باشد که این عکاس پیشگام نیمه دوم قرن نوزدهم میلادی از اصفهان ثبت کرده و به همت مرکز اسناد و مدارک میراث فرهنگی به زیور چاپ آراسته شده است. این مجموعه حاوی چند صد قطعه عکس سیاه و سفید است.

در کتاب هزار جلوه زندگی مجموعه کاملی از عکس ها و یادداشت های قابل توجه هولتسر، همراه با تحقیق مستقلی درباره زندگی و کار این شیفته ایران و ایرانی، ارائه شده است.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/video/49604/> آلمانی - جهانگرد - پخانه - زميند - زير - قاجار - دوران - عكسهايي - شدن - پيدا